

ΓΝΩΣΤΑ ΚΑΙ ΑΓΝΩΣΤΑ

Γράφει ο Αντώνης Αμπατζής → ampandonis@gmail.com

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ - ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ

ΣΧΕΣΗ ΠΑΘΟΥΣ ΚΑΙ ΑΠΕΞΑΡΤΗΣΗΣ

Η ιστορική σχέση μεταξύ της Αυστραλίας και της Βρετανίας αρχίζει τον 18ο αιώνα. Από το 1718, η Βρετανία χρησιμοποιούσε τις αμερικανικές αποικίες ως βάση για τους καταδικασθέντες για διάφορα ποινικά αδικήματα στην Βρετανία. Μετά την απώλεια των αποικιών το 1783, η βρετανική κυβέρνηση, αναζητώντας μια εναλλακτική τοποθεσία, αποφάσισε να στραφεί στην Αυστραλία. Το 1770, ο Τζέιμς Κουκ ανακάλυψε την ανατολική ακτή της κατά την διάρκεια επιστημονικού ταξιδιού στον Νότιο Ειρηνικό και διεκδίκησε την ήπειρο εκ μέρους της Βρετανίας, ονομάζοντας την Νέα Νότια Ουαλία. Το 1778, ο βοτανολόγος της αποστολής Τζόζεφ Μπανκς, παρουσίασε στοιχεία στην κυβέρνηση αναφορικά με την καταλληλότητα του κόλπου Μπότνι για την ίδρυση οικισμού για τους κατάδικους, και το 1788 έφτασε εκεί η πρώτη αποστολή καταδίκων. Η Βρετανία συνέχισε τη μεταφορά καταδίκων στην Νέα Νότια Ουαλία έως το 1840, όταν ο πληθυσμός της αποικίας έφτασε τους 56.000, με την πλειοψηφία των κατοίκων να είναι οι κατάδικοι και οι οικογένειές τους. Αν και ξεκίνησαν ως «φυλακές», σε μερικά χρόνια οι αυστραλιανές αποικίες εξήγαγαν χρυσό και μαλλί, δικαιώνοντας τον Μπανκς για την επιλογή του.

Από τον 18ο αιώνα, υπήρχε μια αξιοσημείωτη αντίθεση μεταξύ του καθεστώτος των λευκών και των μη λευκών αποικιών της Βρετανικής Αυτοκρατορίας. Αν και η αυτοκρατορική ιδεολογία ήταν ένας συνδυασμός πεφωτισμένης δεσποτείας και ιμπεριαλισμού, τελικά υποστήριξε την ελεύθερη σκέψη και την αυτοδιοίκηση στις λευκές αποικίες. Ο δρόμος για την ανεξαρτησία των λευκών αποικιών της αυτοκρατορίας άνοιξε με την Αναφορά Ντάρχαμ, που πρότεινε την ενοποίηση και αυτονομία του Βόρειου και Νότιου Καναδά ως λύση στην πολιτική αστάθεια. Το 1867 ο Βόρειος και ο Νότιος Καναδάς, το Νιου Μπράνσγουικ και η Νέα Σκωτία σχημάτισαν την Κτήση του Καναδά, μια συνομοσπονδία που είχε πλήρη αυτονομία, με εξαίρεση την εξωτερική πολιτική.

Η Αυστραλία και η Νέα Ζηλανδία κατάφεραν να αποκτήσουν παρόμοια επίπεδα αυτονομίας μετά το 1900, με τις αυστραλιανές αποικίες να συγκροτούν ομοσπονδία το 1901. Στην Αποικιακή Σύσκεψη του 1907, ο όρος «καθεστώσ κτήσης» επικράτησε επίσημα, με αναφορά στον Καναδά, στην Νέα Γη και Λαμπραντόρ, την Αυστραλία και την Νέα Ζηλανδία. Το 1914, όταν εξερράγη ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος, η κήρυξη πολέμου από την Βρετανία στην Γερμανία και τους συμμάχους της συμπεριελάμβανε τις αποικίες και τις κτήσεις, που προσέφεραν πολύτιμη υποστήριξη στον στρατιωτικό

Ακόμα μας κυβερνά μια σικ ηλικιωμένη κυρία από την Αγγλία, επειδή είμαστε πολύ απασχολημένοι με τα πολλά είδη πανίδας που απειλούν να μας σκοτώσουν, για να διεκδικήσουμε την ανεξαρτησία μας.

και τον οικονομικό τομέα. Μάλιστα, περισσότεροι από 2,5 εκατομμύρια άντρες υπηρέτησαν στις στρατιές των κτήσεις, ενώ έλαβαν μέρος πολλές χιλιάδες εθελοντές από τις βρετανικές αποικίες. Παρ'όλο, που δεν απειλείτο άμεσα η εδαφική ακεραιότητα της Αυστραλίας, η κυβέρνηση της χώρας αποφάσισε, ως μέλος της Βρετανικής Κοινοπολιτείας και λόγω συνταγματικής της υποχρέωσης απέναντι στην Μεγάλη Βρετανία, να συμμετάσχει στον πόλεμο. Η Αυστραλία και η Νέα Ζηλανδία είχαν αποφασιστική παρουσία στις πολεμικές συγκρούσεις στον Ειρηνικό, καταλαμβάνοντας την Γερμανική Νέα Γουινέα και την Σαμόα αντίστοιχα.

Το πρωί της 25ης Απριλίου του 1915, 15.000 Αυστραλοί και Νεοζηλανδοί στρατιώτες, κατόπιν διαταγής των Άγγλων, αποβίβαστηκαν στις ακτές της Καλλίπολης στα Δαρδανέλια. Στόχος τους ήταν η κατάληψη των Στενών, ώστε να διευκολύνουν τα ρωσικά πλοία να περάσουν τον Ελλήσποντο και να ανοιχτούν στο Αιγαίο και την Μεσόγειο. Στην Καλλίπολη θα ήταν η πρώτη φορά που η νεοσύστατη Αυστραλιανή Αυτοκρατορική Δύναμη, όπως ονομάστηκε η στρατιωτική αποστολή των Αυστραλών στην Ευρώπη, θα έπαιρνε μέρος σε πολεμική αναμέτρηση. Η κομβική συνεισφορά της Αυστραλίας και της Νέας Ζηλανδίας στην μάχη της Καλλίπολης εναντίον της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας είχε σημαντική επιρροή στην καλλιέργεια της εθνικής τους συνείδησης και αποτέλεσε σταθμό για τον μετασχηματισμό τους από αποικίες σε ανεξάρτητα κράτη.

Κατά την διάρκεια του Μεσοπολέμου, η ικανότητα των κτήσεων να χαράσσουν αυτόνομη εξωτερική πολιτική αναγνωρίστηκε στο πλαίσιο της Αυτοκρατορικής Διάσκεψης του 1923. Το αίτημα της Βρετανίας για στρατιωτική βοήθεια από τις Κτήσεις κατά το ξέσπασμα της κρίσης Τσανάκ τον προηγούμενο χρόνο, είχε

απορριφθεί από τον Καναδά και την Νότια Αφρική, και ο Καναδάς είχε αρνηθεί να δεσμευθεί από την Συνθήκη της Λωζάννης το 1923. Μετά από πιέσεις από την Ιρλανδία και την Νότια Αφρική, η Αυτοκρατορική Διάσκεψη του 1923 εξέδωσε την Διακήρυξη Μπάλφουρ, κηρύσσοντας ότι οι Κτήσεις είναι «αυτόνομες Κοινότητες στο πλαίσιο της Βρετανικής Αυτοκρατορίας, σε ισότιμο καθεστώσ, σε καμία περίπτωση υπαγόμενες η μία στην άλλη» εντός μιας «Βρετανικής Κοινοπολιτείας των Εθνών». Τα κοινοβούλια του Καναδά, της Αυστραλίας, της Νέας Ζηλανδίας, της Νότιας Αφρικής, του Ιρλανδικού Ελεύθερου Κράτους και της Νέας Γης απαλλάχθηκαν από τον βρετανικό νομοθετικό έλεγχο. Παράλληλα, η Βρετανία δεν μπορούσε πλέον να περάσει νόμους σχετικά με τα κράτη-μέλη της Κοινοπολιτείας, δίχως την έγκριση των κοινοβουλίων τους.

Η Αυστραλία αποτελεί μέλος της Κοινοπολιτείας των Εθνών, που ιδρύθηκε το 1926 (επίσημως το 1931) ως «Βρετανική Κοινοπολιτεία». Το 1949, ο όρος «Βρετανική» αφαιρέθηκε από τον τίτλο του Οργανισμού. Η Βασίλισσα Ελισάβετ Β' του Ηνωμένου Βασιλείου αναγνωρίζεται από τα 54 κράτη-μέλη ως Ο Αρχηγός της Κοινοπολιτείας. Η θέση αυτή είναι καθαρά συμβολική, αφού εκτελεστικές αρμοδιότητες έχει ο Γενικός Γραμματέας της Κοινοπολιτείας. Την 1η Απριλίου του 2008, το αξίωμα του Γενικού Γραμματέα ανέλαβε ο Καμαλές Σαρμά. Η Ελισάβετ Β' του Ηνωμένου Βασιλείου είναι ταυτόχρονα και Βασίλισσα σε άλλα 15 κράτη-μέλη της Κοινοπολιτείας, που ονομάζονται «Κοινοπολιτειακά Βασίλεια». Παρά την ανεξαρτησία της, η Αυστραλία διατηρεί συνταγματικές σχέσεις με την Βρετανία καθώς και στενή διπλωματική, οικονομική και αμυντική συνεργασία.

Οι διμερείς συνταγματικές σχέσεις

Η Πράξη Ισχύος των Αποικιακών Νόμων

(1865) αποτέλεσε μια σημαντική νομοθετική πράξη του Βρετανικού Κοινοβουλίου για την οριοθέτηση της σχέσης μεταξύ της αποικιοκρατικής και της αυτοκρατορικής νομοθεσίας. Παράλληλα, επιβεβαίωσε ότι η αποικιακή νομοθεσία επρόκειτο να έχει πλήρη ισχύ εντός της επικράτειάς της και περιορίζεται μόνο στον βαθμό που δεν ήταν σε αντίφαση με κάθε Αυτοκρατορική Πράξη, η οποία επεκτείνεται στην εν λόγω αποικία. Ο νόμος, από την μία πλευρά, ενίσχυε την θέση των αποικιακών νομοθετικών σωμάτων εντός της χώρας, ενώ την ίδια στιγμή επισφράγισε την απόλυτη υποταγή τους στο Βρετανικό Κοινοβούλιο.

Η ίδρυση του Ομοσπονδιακού Συμβουλίου της Αυστραλασίας το 1885 αποτέλεσε την πρώτη επίσημη ενέργεια για την ομοσπονδοποίηση των αποικιών. Ωστόσο, το Συμβούλιο ήταν ουσιαστικά ένα αδύναμο εκτελεστικό σώμα, που αποτελούσαν οι αποικίες της Δυτικής Αυστραλίας, της Νέας Ζηλανδίας, των Φίτζι, της Κουίνσλαντ, της Τασμανίας και της Βικτώρια. Δεν κατάφερε να πετύχει τον σκοπό του, αφού περιορίστηκε σε λίγες συναντήσεις για θέματα κοινού ενδιαφέροντος.

Στην δεκαετία του 1890, εγκρίθηκε τελικά ένα μοντέλο συντάγματος, που βασίστηκε σε έναν συνδυασμό του βρετανικού, αμερικανικού, καναδικού και ελβετικού συνταγματικού μοντέλου (μοναρχία και κοινοβουλευτική κυβέρνηση από την Μεγάλη Βρετανία, του φεντεραλισμού από τον Καναδά και τις Ηνωμένες Πολιτείες, την χρήση του δημοψηφίσματος από την Ελβετία). Το 1900, το Σύνταγμα της Αυστραλίας, αφού εγκρίθηκε από τους ψηφοφόρους των έξι αποικιών, πέρασε στην συνέχεια ως πράξη του Βρετανικού Κοινοβουλίου. Ο νόμος τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου του 1901, το έτος ίδρυσης της Κοινοπολιτείας της Αυστραλίας. Παρ'όλο που στις 11 Δεκεμβρίου 1931 η Μεγάλη Βρετανία με το Καταστατικό του Γουέστμινστερ παραχώρησε πλήρη νομοθετική ανεξαρτησία στην Αυστραλία (καθώς και την Νέα Ζηλανδία, τον Καναδά, την Νότια Αφρική και την Ιρλανδία), οι νομοθετικοί και συνταγματικοί δεσμοί των δύο χωρών παρέμεναν. Ωστόσο, ο Νόμος της Αυστραλίας, το 1986, άλλαξε τα δεδομένα, αφού με αυτόν «το Κοινοβούλιο του Ηνωμένου Βασιλείου δεν ασκεί πλέον καμία απολύτως νομοθετική εξουσία στην Αυστραλία». Ο Νόμος της Αυστραλίας του 1986 ψηφίστηκε ομόφωνα από τις πολιτείες και την ομοσπονδιακή κυβέρνηση της χώρας, αφού πρώτα εγκρίθηκε από την βρετανική κυβέρνηση.